

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 11/2008 vp

Hallituksen esitys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamis- sopimuksen muuttamisesta tehdyn Lissabonin sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä huhtikuuta 2008 lähettäessään hallituksen esityksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta tehdyn Lissabonin sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 23/2008 vp) valmistelevalle käsittelyalaksi ulkoasiainvaliokuntaan samalla varannut mahdollisuuden muille valiokunnille antaa asiasta lausunto ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön päällikkö, lainsäädäntöneuvos Päivi Kaukoranta, ulkoasiainministeriö
- hallitusneuvos Jorma Hörkkö ja viestintäneuvos Ismo Kosonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- lakimies Kirsi Salo, Viestinnän Keskusliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Merenkululaitos
- Ilmailuhallinto
- Yleisradio
- VR-yhtymä
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- Linja-autoliitto
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Suomen Varustamoyhdistys.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on käsitellyt asiaa oman toimialansa osalta aikaisemmin myös Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 67/2006 vp) yhteydessä ja antanut siitä lausunnon LiVL 16/2006 vp.

Yleistä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Lissabonin sopimus ei vaikuta unionin liikennettä koskevan toimivallan alaan. Liikenne kuuluu edelleen jaettuun toimivaltaan. SEUT-sopimuksen liikennettä koskevat kolmannen osan V osaston määräykset vastaavat asiallisesti EY-sopimuksen kolmannen osan V osaston määräyksiä. Perustuslakisopimuksessa vastaavat

määräykset sijaitsevat III osan III osaston III luvun 7 jaksossa.

Lissabonin sopimuksella ei myöskään muuteta unionin toimivallan alaa Euroopan laajuisten verkkojen osalta. Siinäkin on kyse jaetusta toimivallasta. Euroopan laajuisia verkkoja koskeva SEUT-sopimuksen kolmannen osan XV osasto vastaa asiallisesti EY-sopimuksen kolmannen osan XV osaston määräyksiä. Perustuslakisopimuksessa vastaavat määräykset sijaitsevat III osan III osaston III luvun 8 jaksossa.

EY-sopimukseen Amsterdamin sopimuksella liitetty pöytäkirja (nro 32) jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta on liitetty Lissabonin sopimukseen. Pöytäkirjaan tehdään ainoastaan ne tekniset mukautukset, joita yhteensopivuus sopimuksen kanssa edellyttää. Pöytäkirjassa korostetaan julkisen palvelun yleisradiotoiminnan yhteiskunnallista merkitystä ja asemaa. Se luo työnjaon EU:n ja jäsenvaltioiden välille, jossa julkisen palvelun yleisradiotoiminnan tehtävistä, rahoituksesta ja organisaatiosta päättäminen on jäsenvaltioiden kansallinen asia. Valiokunta korostaa edellä mainitun pöytäkirjan mukaisen työnjaon tärkeyttä nykymuotoisen yleisradiotoiminnan järjestämiselle Suomessa.

Yleistä taloudellista etua koskevat palvelut. Lissabonin sopimus sisältää unionin toimintaan kuuluvana politiikka-alana määräykset mm. yleistä taloudellista etua koskevista palveluista. Tärkeimpänä muutoksena nykytilaan verrattuna SEUT 16 artikla sisältää nimenomaisen oikeusperustan, jonka nojalla unioni voi määritellä asetuksella yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen toimintaa sääntelevät periaatteet sekä niitä koskevat taloudelliset ja rahoitukselliset edellytykset. Uutta toimivaltaa koskevilla kirjauksilla täsmennetään muun muassa, että kyseisiä palveluja koskevien periaatteiden ja edellytysten määrittelyllä ei rajoiteta jäsenvaltioiden toimivaltaa tarjota, tilata ja rahoittaa tällaisia palveluja perussopimusten muiden määräysten mukaisesti. Kyse on unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan kuuluvasta asiasta ja

päätöksentekomenettelynä on tavallinen lainsäätämisyjärjestys.

Vuoden 2007 hallitustenvälisessä konferenssissa Lissabonin sopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa yleistä etua koskevista palveluista korostetaan kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten keskeistä asemaa ja laajaa harkintavaltaa palvelujen järjestämisessä siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita.

Pöytäkirjan mukaan tulisi muun muassa ottaa huomioon yleistä taloudellista etua koskevien eri palveluiden erilaisuus ja erot käyttäjien tarpeissa ja mieltymyksissä. Erot voivat johtua erilaisista maantieteellisistä, yhteiskunnallisista tai kulttuurisista tilanteista. Myös laadun, turvallisuuden ja kohtuuhintaisuuden korkea taso, yhdenvertainen kohtelu sekä yleinen saatavuus ja käyttäjien oikeuksien edistäminen on otettava huomioon.

Pöytäkirjan 2 artiklassa vahvistetaan, että perussopimuksen määräykset eivät rajoita millään tavalla jäsenvaltioiden toimivaltaa tarjota, tilata ja järjestää yleistä etua koskevia, muita kuin taloudellisia palveluja.

Hallituksen esityksen mukaan edellä mainitun muutoksen oikeudellista merkitystä on vaikea ennakolta arvioida. Asiantuntijakuulemisessa on esitetty mahdollisuus, että komissio voisi jatkossa puuttua SEUT 16 artiklan nojalla esimerkiksi yleisradiotoiminnan julkisen palvelun käsitteeseen ja rahoitukseen tai linja-autoliikenteen järjestämiseen. Valiokunta edellyttää, että valtioneuvoston on korostettava tämän artiklan soveltamisessa jäsenvaltioille kuuluvaa oikeutta ja mahdollisuutta kansallisen toimivallan käyttöön, jotta riittävällä tavalla voidaan ottaa huomioon näihin palveluihin liittyvät kansalliset erityistarpeet.

Yhteenveto. Edellä olevan perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta toteaa, että hallituksen esitys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta tehdyn Lissabonin sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on va-

liokunnan toimialaan kuuluvilta osin hyväksytävissä.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon ja

että ulkoasiainvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman (Valiokunnan lausumaesitys):

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto korostaa SEUT 16 artiklan (yleistä taloudellista etua koskevat palvelut) soveltamisessa jäsenvaltioille kuuluvaa oikeutta ja mahdollisuutta kansallisen toimivallan käyttöön, jotta riittävällä tavalla voidaan ottaa huomioon näihin palveluihin liittyvät kansalliset erityistarpeet.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
jäs. Marko Asell /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Leena Harkimo /kok
Mats Nylund /r
Pentti Oinonen /ps
Reijo Paajanen /kok
Markku Pakkanen /kesk

Lyly Rajala /kok
Tero Rönni /sd
Janne Seurujärvi /kesk
Johanna Sumuvuori /vihr (osittain)
Ilkka Viljanen /kok (osittain)
Anne-Mari Virolainen /kok
vjäs. Sari Palm /kd (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.